

Basteicafé 12 maart 2026

Verbeelding van de Stad

still - beginscène uit het boek 'De stad in je hoofd'

Tessa de Loo - De stad in je hoofd

Tessa de Loo studeerde Nederlandse taal- en letterkunde aan de Rijksuniversiteit Utrecht. Ze is vooral bekend door haar grote epische roman *De tweeling* (1993). Uitgangspunt in dit boek is de ontmoeting tussen twee bejaarde vrouwen, een Nederlandse en een Duitse, een tweeling. Ze vertellen elkaar hun levensverhalen. Op de achtergrond aanwezig is de Tweede Wereldoorlog, die de tweeling gescheiden heeft, en de voor de Duitse en de Nederlandse verschillende doorwerking van dit oorlogsverleden in het heden.

De tweeling is sinds de verschijning een weergaloos succes. Inmiddels zijn er meer dan een miljoen exemplaren verkocht. De verfilming van dit boek leidde tot een Oscarnominatie. Na *De tweeling* publiceerde Tessa de Loo o.a. *Een varken in het paleis* (1998), een meeslepend boek over een tocht door de onherbergzaamste streken van de Balkan, in het voetspoor van eenzelfde reis door Lord Byron in 1809. In de roman *Harlekino* (2008) die speelt in Marokko, komen de grote thema's van ons tijdperk aan bod: de botsing der beschavingen en religies, ontheemding en migratie. In 2023 verscheen *De stad in je hoofd*, over de dramatische teloorgang van de Nijmeegse benedenstad, dat centraal staat in dit Basteicafé.

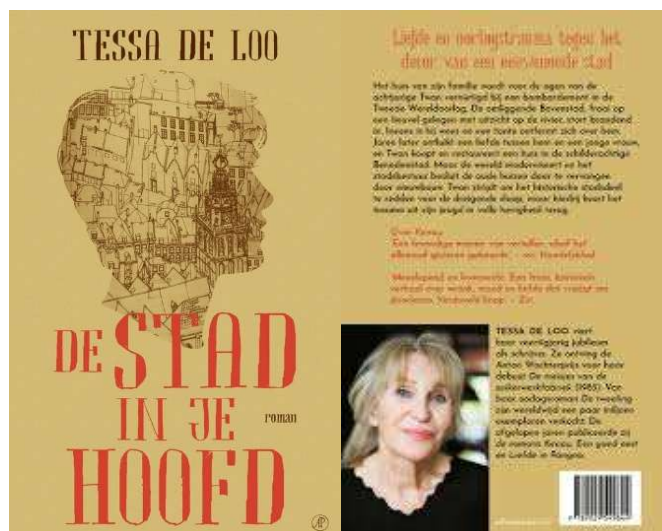
Tessa de Loo:

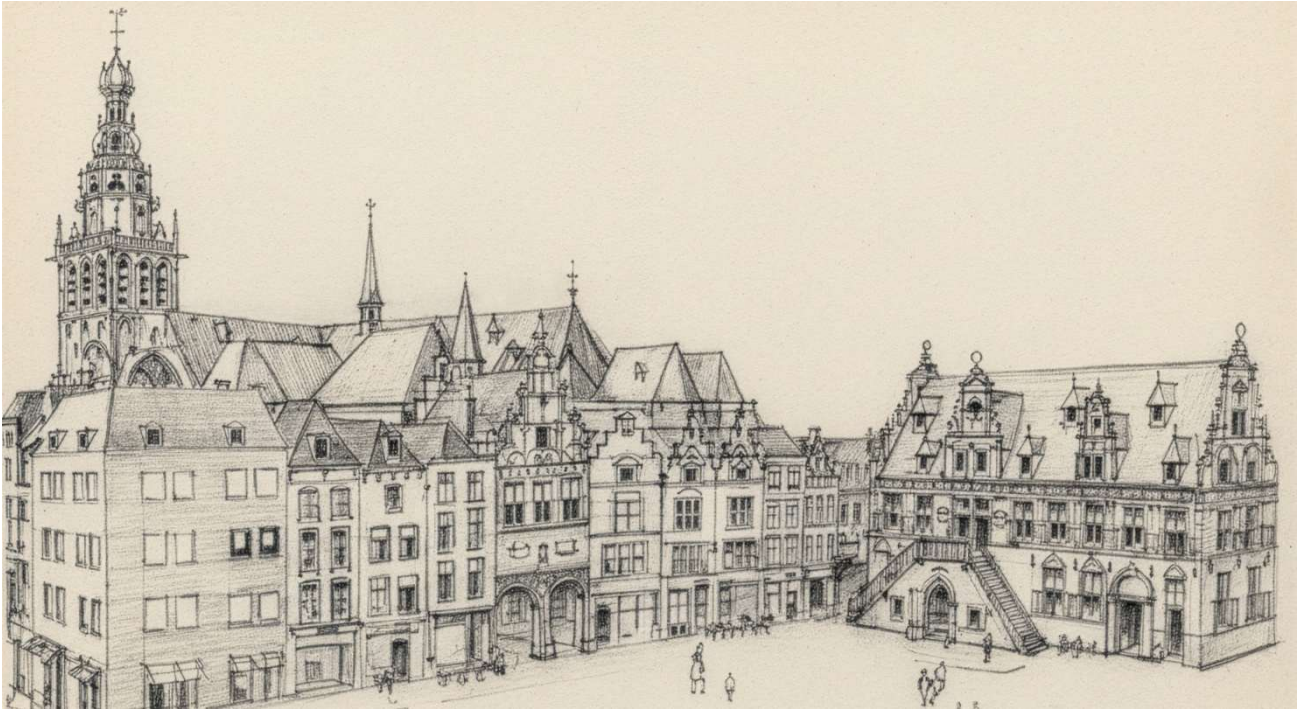
“Schrijf een roman, die zich in Nijmegen afspeelt, zo luidde de opdracht die ik aanvaardde. Een uitdaging was het wel, een sprong in het diepe, want ik had er nooit gewoond. Ik oriënteerde me op internet. Er kwamen prachtige prenten voorbij: gravures, schilderijen, overzichten van de geschiedenis.

Ik zag hoe schilderachtig de stad gelegen was, op de hellingen van heuvels, die nog uit de ijstijd stamden. Dat de stad een legerplaats van de Romeinen was geweest en daarvoor zelfs al een nederzetting van de Bataven. Dat het oudste deel aan de oevers van de Waal lag en de bewoners van daaruit handel dreven met verschillende volkeren. Dat er in de loop der eeuwen huizen en kerken gebouwd waren, pleinen en trappen.

Als liefhebber van historische architectuur nam ik de uitnodiging aan om een maand lang in het Besiendershuis te verblijven om de stad te leren kennen. Ik wist inmiddels dat de Bovenstad in de oorlog zwaar gebombardeerd was en verheugde me erop de Benedenstad te zien, die daarbij grotendeels gespaard was gebleven.

Uit de schok die ik kreeg, toen ik mijn eerste stappen in de Benedenstad zette en daar voor een groot deel moderne huizen aantrof, is mijn roman 'De stad in je hoofd' ontstaan.”

Ben Luderer en zijn tekenproject Nijmegen 1876-1910

Kees Moerbeek, kunstenaar en samensteller van de 'Nijmegen, zo mooi als het was' films en boeken:

"Voor wie zeven jaar oud is, is de wereld onveranderlijk. Het huis waarin je woont en de stad waarin het staat waren er altijd al en zullen altijd blijven bestaan. Dat is een zekerheid waar je, als kind, niet over na hoeft te denken. Zo is het. En niet anders.

Maar wat moet je, wanneer je als zevenjarige, de halve stad en het huis waarin je woont, zomaar ineens, binnen twee minuten, in grote brokstukken over de straat verspreid ziet liggen?

Het kan niet anders dan dat het fatale bombardement in 1944 de kleine Ben Luderer in zijn diepste wezen geraakt heeft en dat hij zijn leven lang met de ogen van het kind naar die plotseling verdwenen stad heeft gekeken. 'Toen was de stad nog heel', zegt hij, als hij het heeft over de oude stad. Dat is de taal van het kind. In de kinderwereld is iets of heel, of het is stuk.

Meer keus is er niet. Maar elk kind weet ook dat iets wat stuk is misschien toch nog gemaakt kan worden...

Maar in plaats van het behouden en herstellen van alle gebouwen, die na de oorlog nog wel overeind stonden, ging de gemeente rigoureus over tot het slopen van grote delen van de oude stad.

Voor Ben Luderer was dat een reden om de oude stad uit zijn jeugd weer te herstellen. Hij heeft veertig jaar gewerkt aan één grote tekening, die de oude stad weer helemaal in beeld brengt.

In een documentaire van 20 minuten krijgen we een beeld hoe Ben Luderer te werk is gegaan en wat voor enorm lastige keuzes hij, in zijn verbeelding van de stad, heeft moeten maken."

In het Basteicafé van donderdag 9 April laat **Bas van Lingen** (medewerker Museum De Bastei) ons kennismaken met de Laat-Romeinse weg waarvan de visualisatie in de Bastei te vinden is. **Louis Swinkels** (oud-conservator Valkhof Museum) vertelt over de vondst van deze weg op het terrein van het Holland Casino, de opgravingen en de acties die in 1986-1987 volgden. **Harry van Enckevort** (archeoloog) voert ons naar het Valkhof en omgeving in de vierde en vijfde eeuw.